

ΞΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ HENRI DUCLOS

Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΘΑΦΤΗ

Λένε πως οί νεκροθάφτες είν' εύθυμοι άνθρωποι. 'Ο Ζουστέν ωστόσο δέν ήταν καθόλου. "Αφη-

νε τούς συντρόφους του κάθε βράδυ στην ταβέρνα κι' ενώ εκείνοι κουβέντιαζαν για τούς μακαρίτες που έθαψαν την ημέρα, αυτός ξαναγύριζε στο σπίτι του, όπου τον περιμέναν ο τυφλός πατέρας του κ' η σακάτισσα μητέρα του, γέροι κ' οί δυο παραπάνω από ογδόντα χρονών. Τό μόνο πράγμα που μπορούσαν να κάνουν οί φτωχοί αυτοί γέροι όλη την ημέρα ήταν να περιμένουν τό γυιό τους που έφτανε χωρίς να πή λέξι και άναβε με άργες κινήσεις τη λάμπα του πετρελαίου και τὰ κούτσουρα της φωτιάς. "Έθαζε έπειτα άπάνω την χορτόσουπα, έστρωνε τό τραπέζι κι' έτρωγε με τούς γέρους. "Αμα τελείωνε τό φτωχικό τους δείπνο, έτοιμάζε τὰ κρεβάτια και τελείωναν κ' οί τρεις την ημέρα τους, όπως και χθές, όπως και αύριο, χωρίς μурμουρες κατά της τύχης και χωρίς εύχαριστίες στο Θεό.

"Ήξερα τόν Ζουστέν από τότε που ήμουν παιδάκι. Θυμώμαι την εποχή που ήταν ακόμα σιδηρουργός. Είχε δικό του μαγαζί κι' έβγαζε πολλά χρήματα.

Μά ο Ζουστέν έκανε δυο μεγάλες κουταμάρες στη ζωή του. "Η πρώτη ήταν ότι παράτησε τό σιδηρουργείο του κι' έγινε εργάτης στα χωράφια, μεροκαματιάρης, καθώς λέμε.

"Η δεύτερη ήταν ότι παντρεύτηκε. "Ω! πόσο βαθειά χαρά ζωγραφιζόταν στο πρόσωπό του όταν έρωτεύθηκε τη Ρόζα! Δέν έκανε άλλο παρά να μου λέη: «Δέν φαντάζεσαι πόσο καλή και χαριτωμένη είνε! "Αγαπάει τούς γονείς μου καλύτερα από τούς δικούς της και κάθε βράδυ που πάω και την βλέπω στο σπίτι του πατέρα της, μου λέει: «Θά δης, Ζουστέν, πόσο εύτυχιόμενον θά σέ κάνω!» Την αγαπάω τρελλά. Μά κι' αξίζει να την αγαπάω!... "Είνε τόσο όμορφη!...»

"Η αλήθεια είνε πως η Ρόζα ήταν μιá χοντρή κοπέλλα γεμάτη φτιασίδια, με στριγγή φωνή και με τη βλαστήμια πάντα στα χείλια της. Δούλευε στη γειτονική κωμόπολι, σ' ένα εργοστάσιο καπέλων και ξαναγύριζε κάθε βράδυ με τό άργό και μισοσκότεινο τραίνο, όπου γινόντουσαν τέτοια σκάνδαλα, ώστε η αστυνομία αναγκάστηκε να επέμβη στο τέλος.

Την ημέρα του γάμου τους, η γυναίκες, στο κατώφλι της πόρτας τους σπρωχνόντουσαν με τόν άγκώνα και γελοῦσαν σαρκαστικά δείχνοντας με τό δάχτυλο τό πελώριο στεφάνι από λουλούδια πορτοκαλιάς, για τό οποίο τόσο καμάρωνε η νύφη. Στα σκαλοπάτια του μεγάλου καφενείου, οί γέροι κύριοι κρατούσαν κι' αυτοί την κοιλιά τους από τὰ γέλια.

Μά ο Ζουστέν δέν έβλεπε τίποτε, κόντευε να τρελλαθί από την εύτυχία του και όταν η πομπή σταμάτησε μπρός στο σπίτι του πεθερού του, δ-

που θά έπαιρναν τό όρεχτικό, πριν πάνε για τό γαμήλιο γεῦμα στο πανδοχείο του «Χρυσού Σκούδου», νόμισε ότι δέν βρισκότανε πειά στο ταπεινό χωριό του, μά σε κάποιο μαγικό παράδεισο. "Ο ούρανός πάνω άπ' τὰ σπίτια έμοιάζε με γαλάζια πορσελάνη κι' ο ήλιος του χαμογελοῦσε άδιάκοπα στην εύτυχία του.

"Ο Ζουστέν έκανε γαμήλια δώρα στη Ρόζα ένα κολλιέ κι' ένα χρυσό ρολόι. "Έπειτα της άγόρασε ώραία έπιπλα. "Όλες του η οικονομίες έκαναν έτσι φτερά. Πολλά πράγματα μάλιστα τὰ είχε αγοράσει με δόσεις τις όποιες ήταν άναγκασμένος να καταβάλη κάθε δεκαπέντε μέρες, χωρίς να συλλογιστή ότι μπορούσε ν' άρρωστήση, η τό χειμώνα του ο χωρικός αναγκάζεται να κυττάζη τη βροχή με την μύτη κολλημένη στα τζάμια, με τὰ χέρια του άγανακτισμένα γιατί δέν κάνουν τίποτε, χωρίς χρήματα και τρώγοντας τό ψωμί του με πίστωση. Μά τό ωραιότερο πράγμα στον έρωτα είνε ότι μάς κάνει να ξεχνούμε τη θλιβερή πραγματικότητα.

"Από την άλλη κιάλας ημέρα του γάμου, ο Ζουστέν ξανάρχισε τη δουλειά με μιá άγρια θέλησι. Ζητούσε να δουλεύη συμπληρωματικά, ανάλαβε δουλειές εργολαβικά και κάθε μέρα καταριόταν τόν ήλιο που βασίλευε τόσο νωρίς. Δέν αισθανότανε καθόλου την κούρασι κ' η μεγαλύτερή του χαρά ήταν να πηγαίνει, κάθε Σάββατο βράδυ, τὰ κέρδη του στη Ρόζα, που γινόντουσαν όλοένα και πιό πολλά. "Εκείνη έκανε άγρια οικονομία και τό φαγητό στο σπίτι τους ήταν έξαιρετικά λιτό. Μά όταν ο Ζουστέν έφευγε για τό άμπέλι, μόλις της γύριζε τη ράχη του, η Ρόζα έστελνε κι' άγόραζε λιχουδιές η έφηνε κανένα μπιφτέκι. Οί γείτονες που τὰ έβλεπαν όλ' αυτά τόν ειδοποίησαν. Μά εκείνος τούς άπάντησε άγανακτισμένος:

— "Αφού πεινάει, κάνει πολύ καλά που τρώει. "Εγώ δουλεύω γι' αυτή!

"Αγνοούσε ωστόσο ότι φερνόταν άσχημα στους γονείς του. Για τίποτε στον κόσμο, οί φτωχοί γέροι δέν θά παραπονιόντουσαν ποτέ στο γυιό τους. Κρατούσαν, όπως νόμιζαν, τόση θέσι στο σπίτι, ώστε εύρισκαν πολύ φυσική τη συμπεριφορά της νύφης τους άπέναντί τους. "Ήσαν ικανοί να τὰ υποφέρουν όλα, φτάνει να έκανε τό παιδί τους εύτυχιόμενο. Και η πονηρή Ρόζα τὰ κατο'άβαινε πολύ καλά όλ' αυτά. "Όταν έβεβαιώθηκε μάλιστα πως την αγαπούσε

τόσο άστε να μην μπορή να ζήση χωρίς αυτή, άρχισε κάθε μέρα να του λέη και κάτι κακό για τόν πεθερό της η για την πεθερά της. Του έλεγε πως ήσαν πολύ άπαιτητικοί, ότι μόλις αυτός έφευγε άξιούσαν να τούς φτιάχνη ώραία φαγητά, ότι όλα τὰ λεφτά τὰ ξώδευε για να ικανοποιή τις ιδιοτροπίες τους, ότι την περιφρονούσαν, την έβριζαν και την κακολογούσαν στους γείτονες.

"Ο Ζουστέν δέν πίστευε ούτε μιá λέξι άπ' αυτά, μά και δέν έλεγε τίποτε.

"Η Ρόζα τότε πεισματώνε και τὰ κακοβαμμένα χείλη της χαμογελοῦσαν πονηρά... Και την άλλη μέρα ξανάρχιζε πάλι τὰ ίδια, έτσι που στο τέλος ο φτωχός Ζουστέν συλλογίστηκε να βάλη τούς γονείς του στο γηροκομείο για να ήσυχάση. Για να δικαιολογήση

Ρόζα και Ζουστέν

την άνανδρη αυτή σκέψη του, είπε μέσα του: «Εκεί, θα τους περιποιοῦνται καλύτερα...» Μά ή μοίρα πού τόν άγαποῦσε φαίνεται, τόν έμπόδισε νά κάνη τήν κακή αυτή πράξη.

Ένα βράδυ πού γύριζε πιό κουρασμένος άπό τις άλλες μέρες, καί πού ό κόπος κι' ό ήλιος τοῦ είχαν φέρεϊ ζάλη, άποφάσισε νά ειδοποιήση τούς γονεῖς του ότι δέν μπορούσε νά τούς κρατήση πειά στό σπίτι του.

Μά μόλις άνοιξε τήν πόρτα, στάθηκε σασιτισμένος. «Όλο τό διαμέρισμα ήταν άνω-κάτω. Κουρέλια σκέπαζαν τό πάτωμα. Τά συρτάρια τοῦ κομμοῦ ήσαν άδειασμένα. Οι φτωχοί του γέροι φαινότανσαν σαν άπολιθωμένοι άπό τή φρίκη τους. Η μητέρα του έκλαιγε.

Τέλος ό Ζουστέν κατώρθωσε νά τραυλίση με φωνή πνιγμένη: «Πού εἶνε ή Ρόζα;»

Ό γέρος πατέρας του τοῦ άπάντησε τότε: «Ήρθε εδώ στις δυό ό Πέτρος, ό μαραγκός, Κουβέντιασαν μυστικά πολλές ώρες κι' έπειτα άρχισαν νά ψάχνουν παντοῦ. Έκκαναν δέματα ό,τι τούς άρεσε. Έπειτα ή Ρόζα φόρεσε τά κυριακάτικα της καί μός ειπε: «Φεύγω με τόν Πέτρο γιά τή Μασσαλία. Όταν θα βαρεθώ, θα ξαναγυρίσω...» Κι' έφυγαν».

Ό Ζουστέν κάθησε. Λησμονησαν κ' οι τρεις νά φάνε καί νά κοιμηθουν. Τήν άλλη μέρα με τήν αύγή, ό Ζουστέν σηκώθηκε άπό τήν καρέκλα του, πήρε τό σακκίδιό του, τήν άξίνα του κι' έφυγε. Δέν ειχε κλείσει μάτι. Η χλωμή κι' άδύνατη όψη του ήταν όμοια όπως πάντα. Τόν θυμάμαι εκείνο τό πρωί. Μπολιάζανε τά καινούργια άμπέλια. Τά δέντρα ξεπετοῦσαν καινούργια βλαστάρια. Η καταχνιά άνέβαινε άπό τό ποτάμι, τυλίγοντας τά καμπαναριά καί τις στέγες τής πόλεως. Όλες ή καπνοδόχες καπνίζανε μέσ' στην κοιλάδα. Η χαρά τής ζωής άπλωνόταν παντοῦ σαν ένας άχνός λίγο βαρύς.

Ό Ζουστέν έφτασε στ' άμπέλια με τά δόντια σφιγμένα. Μά τό δραμα του τό μάθαμε άργότερα, άπό τό κουτσμπολιό τών γειτόνων.

Ό Ζουστέν έξακολούθησε τήν ίδια ζωή. Οι γονεῖς του δέν έπήγαν στό γηροκομείο. Κι' ό ίδιος κάθε βράδυ, γυρίζοντας άπό τή δουλειά, έκανε όπως κι' άλλοτε τό ναυκοκυριό. Τό μεσημέρι έμενε στα χωράφια. Ποτέ μου δέν ειδα τόσο λιτόν άνθρωπο. Έτρωγε χόρτα πού τά διάλεγε μόνος του κι' άγρια πράσα μ' ένα κομμάτι ξερό ψωμί. Όταν ό άφέντης τοῦδινε κανένα πιάτο ντοματοσαλάτα, ήταν γι' αυτόν σωστή εύτυχία.

Συχνά, τό πρωί τόν έβλεπα νά φτάνη πιό χλωμός, με τά μάτια πιό άνήσυχα.

— Δέν είσαι καλά; τόν ρωτοῦσα.

— «Ω! κύριε Άνρϋ, μου άπαντοῦσε, ή μητέρα μου υπέφερε όλη τή νύχτα άπό τό κεφάλι της. Δέν κοιμήθηκα καθόλου γιατί τής έβαζα ζεστό νερό στό μέτωπο...»

«Άλλες φορές πάλι μου έλεγε πώς ήταν άρρωστος ό πατέρας του.

«Έτσι ό Ζουστέν μου διηγόταν όλες τις δυστυχίες του. Η άπλότης αὐτοῦ τοῦ ανθρώπου ήταν τόσο μεγάλη, ώστε πολλές φορές χωρίς καμμιά δυσκολία τόν ρωτοῦσα: «Καί ή Ρόζα;»

— Η Ρόζα; «Α, έμαθα νέα άπό τόν πατέρα της, τόν Φραγκίσκο... Κάθε φορά πού τοῦ στέλνει γράμμα, ό γέρος μου τό φέρνει νά τό διαβάσω... Βρίσκεται πάντα με τόν Τέτρο στη Μασσαλία. Μά βαρέθηκε πειά καί θέλει νά ξαναγυρίση...»

— Καί τί θα κάνης εσύ, Ζουστέν;

— Θα τήν ξαναπαρώ στό σπίτι μου, αν βέβαια θέλη νά ξανάρθη κοντά μου. Έκανε μιά μικρή τρέλλα... Γιατί νά μή τήν συγχωρήσω; Κι' έπειτα, τί τά θέλετε;... Δέν μπορώ νά ζήσω χωρίς αὐτή...

Πήρε τό σακκίδιό του καί τήν άξίνα του κι' έφυγε...

Δέν μπορώ πειά νά σκεφθώ, είμαι σαν ήλίθιος άπό τότε πού έφυγε...

Ηλίθιος δέν ήταν καθόλου. Κανέννας δέν ειχε τήν ικανότητά του στη δουλειά... Μά δέν μπορούσε νά βγάλη αὐτή τή γυναίκα άπό τό μυαλό του. Στους δρόμους τά παιδια τόν κοροΐδευαν καί τοῦ φώναζαν καθώς περνοῦσε: «Ζουστέν, ή Ρόζα σου σε τάισε χυλόπηττα!»

Μά όλα τοῦ ήσαν αδιάφορα. Πήγαινε με τό ίδιο πάντα βήμα, με τά χέρια κρεμασμένα, με τό κορμί ξεκάρφωτο. Ήταν όλο κόκκαλα καί νεῦρα καί, παρ' όλη τήν ισχνότητά του, ειχε δύναμη άσυνήθιστη. Κανέννας άνδρας δέν τολμούσε νά μιλή άσχημα μπροστά του. Τά παιδια εἶνε άλλο πράγμα.

Η έποχές καί ή δουλειές διαδεχόντουσαν ή μιά τήν άλλη. Μά γιά τόν Ζουστέν, ούτε ό θερισμός, ούτε ό τρυγος δέν ειχε πειά κανένα θέλητρο. Μέσ' στό λιοπύρι καί στη σκόνι κύτταζε τις ξεστηθισμένες γυναίκες πού θα ήθελαν πολύ νά έρεθίσουν τό φτωχό παλληκάρι γιά νά γελάσουν μαζύ του κατόπιν.

Ήρθαν κατόπιν ή κακοκαιρίες κ' ή άναδουλειές. Τότε άκριβώς, ό Ζουστέν ζήτησε τή θέσι τοῦ νεκροθάφτη πού έχει ως σήμερα.

— Εἶνε μιά καλή θέσι, κύριε Έρρίκε, μου ειπε. Πληρώνεται κανείς, με τό μήνα κι' έπειτα παίρνει καί πουρμπουάρ άπό τούς κληρονόμους.

Οι γονεῖς του πέθαναν τήν άνοιξη. Ό Άπρίλης ήτανε τρομερός. Χιόνισε τό Πάσχα, ή μητέρα του κρύωσε καί πέθανε σε τρεις μέρες. Ό γέρο τυφλός πατέρας του συγκινήθηκε τόσο χάνοντας τή συντρόφισά του, ώστε πέθανε κι' αὐτός άπό άποπληξία τό ίδιο βράδυ. Ό Ζουστέν τούς έθαψε καί τούς δυό τήν Κυριακή τοῦ Θωμά.

Όταν πέρασαν μερικές μέρες, ό Ζουστέν ειπε μέσα του: «Η Ρόζα έφυγε ίσως έξ αίτίας τους».

Καί πήγε νά βρῆ τόν πατέρα της.

— Τί κάνει ή κόρη σου; τοῦ ειπέ. «Αν θέλη ως ξαναγυρίση τώρα πού είμαι μόνος...»

— Θα τής γράψω, τοῦ άπάντησε ό πεθερός του.

Ένα καλό πρωί ή Ρόζα ήρθε με τό λεωφορείο καί πήγε στό σπίτι τοῦ πατέρα της. Ό Ζουστέν πέρασε τήν πρώτη βραδυά κοντά τους. Θάλεγε κανείς πώς δέν ειχε συμβῆ τίποτε μεταξύ τους, πώς ούτε

ειχαν παντρευθῆ καν. Ό Ζουστέν ξανάρχισε νά έρωτοτροπῆ με τήν Ρόζα καί τή ρώτησε αν ήθελε νά ξαναρχίσουν τήν παλιά ζωή τους.

Η Ρόζα τοῦ άπάντησε πώς έπρεπε νά ξαναγυρίση πρώτα στη Μασσαλία γιά νά πάρη τά ρούχα της καί νά κανονίση μερικούς λογαριασμούς. Καί ό Ζουστέν τής έδωσε όλες του τις οικονομίες.

Τήν περίμενε ακόμα μερικούς μήνες. Η Ρόζα τέλος ξαναγύρισε κι' ό Φραγκίσκος τῆγε γιά νά τήν πάρη άπ' τό σπίτι τοῦ πατέρα της, τρελλός άπ' τή χαρά του. Τήν έπιασε άπό τή μέση, τή φίλησε καί τής ειπε: «Πάμε τώρα στό σπίτι μας;» Μά ή Ρόζα έσκασε στα γέλια καί τοῦ άπάντησε: «Α! θλάκα μου, νομίζεις πώς μπορώ νά κοιμηθώ στό ίδιο κρεββάτι μ' έναν νεκροθάφτη;»

Καί ξανάφυγε πάλι τήν Κυριακή, παίρνοντας πάλι τις οικονομίες τοῦ Ζουστέν.

Κι' άπό τότε; «Ω! Ό Ζουστέν δέν χάνει τό θάρρος του.

«Θά ξαναγυρίση, κύριε Έρρίκε, μου λέει, θα ξαναγυρίση, γιατί τήν αγαπάω...» Ω! δέν μπορεί παρά νά ξαναγυρίση...»

Κι' εγώ νομίζω πώς θα ξαναγυρίση, μά γιά νά τοῦ πάρη πάλι τις οικονομίες του...

Πάντως, αὐτός θα τήν περιμένῃ πάντοτε...

H. DUCLOS